

El català en els models lingüístics de les propostes de reforma constitucional de les principals forces polítiques espanyoles (eleccions espanyoles, tardor 2015)

Llengües oficials de l'Estat

<p>Model esperable d'acord als principis democràtics a semblança dels països avançats</p>	<p>El castellà, el català, el basc i el gallec són llengües oficials de l'Estat als mateixos efectes (o llengües de l'Estat o de les institucions al mateix nivell). Els territoris decideixen amb plenes competències el règim d'oficialitat per a les llengües respectives per bé que l'Estat les obliga a reconèixer com a mínim l'oficialitat de les que en són pròpies de cada lloc. Es reconeix i s'anomenen a la constitució les altres llengües espanyoles d'ús més reduït i s'estableix la consideració directament o a través d'una llei de llengües o similar. Es preveuen compensacions especials més proteccionistes en l'àmbit del territori per a aquestes llengües (aquest seria el cas de l'aragonès, l'occità, l'asturleonès...).</p>
	<p>El castellà és l'única llengua oficial de l'Estat amb el deure explícit de conèixer-la d'acord amb l'actual constitució (article 3.1).</p>
	<p>Segons el document de Granada del 2013 el castellà continua com a única llengua oficial de l'Estat, amb el deure explícit de conèixer-la. No es modifica l'article 3.1 que estableix aquest privilegi per a la comunitat lingüística de parla castellana, ni tampoc el 3.2 que relega les altres llengües mitjanes espanyoles a un estatus inferior d'oficialitat restringida i condicionada al reconeixement de les comunitats autònomes. A la proposta de reforma constitucional de la tardor del 2015, parla de «millorar el règim de cooficialitat de les llengües d'Espanya amb l'objectiu d'establir el reconeixement com a llengües de l'Estat i la garantia de la llibertat d'ús, sense discriminació, de qualsevulla de les llengües oficials en els territoris de les respectives comunitats». No fa cap esment a la mateixa garantia des de les estructures de l'Estat.</p>
	<p>El castellà és l'única llengua oficial de l'Estat amb el deure explícit de conèixer-la d'acord amb la constitució actual (article 3.1). No modifica l'article 3 de la constitució. No hi ha cap referència a qüestions lingüístiques en el document sobre reforma constitucional, però si al web en l'apartat <i>Les nostres idees</i> on fa esment de no tocar aquest article i a considerar el castellà com a única llengua comuna de tots els espanyols.</p>
	<p>El castellà és l'única llengua oficial de l'Estat amb el deure explícit de conèixer-la d'acord amb la constitució actual (article 3.1). Tot i les propostes de reforma de diversos articles constitucionals aquest es conserva intacte, llevat d'una proposta de modificació amb un afegit per fer explícit el reconeixement explícit de les llengües de signes espanyoles com a llengües oficials de l'Estat (punt 185 del programa). Així la llengua catalana de signes passaria a ser llengua oficial de l'Estat però la llengua catalana no, que quedaria relegada a la situació actual, amb un reconeixement restringit que depèn de les comunitats autònomes, però en cap cas oficial de l'Estat. La perpetuació del castellà com a única llengua oficial de l'Estat es consolida en el punt 139 del programa com a única llengua considerada «idioma oficial en tot el territori estatal».</p>
	<p>Reconeix l'oficialitat de totes les llengües espanyoles i del dret de tots els ciutadans de conèixer-les i fer-les servir en llurs relacions amb les institucions de l'Estat. En la referència al simbolisme de l'Estat aclareix que hi hauria 4 llengües oficials (se suposo que es refereix al gallec, basc, català i castellà). També inclou el dret «de tots els ciutadans de conèixer-les i fer-les servir a qualsevol lloc en llurs relacions amb les institucions estatals». La regulació de l'oficialitat en cada comunitat (se suposa <i>estat</i> ja que és un model federal) depèn de la legislació pròpia.</p>

El català en la projecció internacional i en l'oficialitat a la Unió Europea

Model esperable	El català és llengua oficial de la Unió Europea. L'Estat assumeix la projecció internacional del català i en els organismes corresponents. Així com estableix acords lingüístics entre els països de llengua castellana, especialment en l'àmbit americà, també ho assumeix per als que es parla català, com Andorra, França i Itàlia.
	No hi ha cap pronunciament a favor de demanar l'oficialitat del català a la Unió Europea ni en cap dels organismes internacionals. El PP, fins ara, sempre s'ha negat a reconèixer el català com a llengua oficial de la Unió Europea
	No fa cap esment per al català, però el PSOE, sempre s'ha negat a reconèixer el català com a llengua oficial de la Unió Europea. Proposa que la constitució reflecteixi «el profund sentiment de vinculació d'Espanya amb els països germans d'Iberoamèrica», bo i fent esment de les vinculacions lingüístiques. No hi ha cap proposta en el mateix sentit per als països vinculats lingüísticament a Espanya per la llengua catalana.
	No en fa cap esment, tot i que ha mostrat la negativa al reconeixement del català com a llengua oficial de la Unió Europea.
	No hi ha cap pronunciament a favor de demanar l'oficialitat del català a la Unió Europea. En el punt 36 preveu el desenvolupament d'una normativa per l'ensenyament i projecció de la llengua i cultura castellanes a l'estranger, tot fent referència només en aquesta llengua. No hi ha cap esment en el mateix sentit per al català. Al 332 també preveu un pla (Plan Unidos) encarat a la promoció del castellà i la cultura hispana a Estats Units d'Amèrica. No hi ha previst res semblant amb França, Andorra o Itàlia pel que fa al català. L'únic punt de reforma que afecta a la llengua catalana, però poc concret, és el 334 on diu que «crearem un consell ciutadà que participarà en l'elaboració i supervisió de la política exterior i del respecte i la defensa dels drets humans» i que «reforçarem i adequarem l'Instituto Cervantes a la diversitat lingüística i cultural d'Espanya i transformarem la Marca España per tal que, des d'una perspectiva integradora, representi la diversitat i la plurinacionalitat del nostre país, així com els interessos de tots els ciutadans».
	No en fa cap esment.

El català en les cambres de representació de l'Estat

Model esperable	El català es pot utilitzar en qualsevol cambra representativa de tot l'Estat i en qualsevol estructura general de l'Estat al mateix nivell que el castellà.
	No hi ha prevista cap revisió. El PP no ha estat partidari fins ara de reconèixer el català al mateix nivell que el castellà a les Corts Generals, tant al Senat Com al Congrés de Diputats.
	No en fa cap esment, però el PSOE sempre ha estat contrari de reconèixer el català al mateix nivell que el castellà a les Corts Generals, tant al Senat com al Congrés de Diputats.
	No preveu cap reforma en aquest sentit.

	No preveu cap reforma en aquest sentit.
	Totes les llengües de l'Estat són oficials en el senat federal. No fa cap esment en referència a les llengües del Congrés de Diputats.

El català en els aspectes simbòlics de l'Estat	
Model esperable	El català és present en totes les denominacions de l'Estat, moneda, documents oficials, segells, passaports, i obligatori al mateix nivell que el castellà en tot allò que afecta a tot el territori espanyol (transports, forces armades, obligacions mercantils, representació internacional, televisió pública de l'Estat, obligacions empresarials...) o bé es fan polítiques compensatòries segons els àmbits, maldant perquè hi hagi un equilibri d'usos lingüístics i racional amb el territori on és pròpia cada llengua.
	El PP, no s'ha mostrat partidari de reconèixer el català al mateix nivell que el castellà en aquests aspectes. La legislació actual i l'aplicació política continua afavorint i establint el castellà com a única llengua obligatòria i representativa de l'Estat.
	No en fa cap esment, però el PSOE mai no ha fet gestos per reconèixer el català al mateix nivell que el castellà en tot allò que representa l'Estat; com transports, forces armades, obligacions mercantils, representació internacional, passaports i documents personals, televisió pública de l'Estat, obligacions empresarials, discursos oficials...
	No en fa cap esment.
	No hi ha cap esment als aspectes simbòlics de l'Estat llevat de la referència a la projecció exterior (vegeu dalt).
	Les quatre llengües oficials són presents en la denominació de l'Estat, la moneda, els documents oficials d'identitat, la representació de seleccions esportives nacionals, etc.

Altres reconeixements i consideracions per al català i per a les llengües espanyoles	
Model esperable	Es fan polítiques compensatòries a favor del català i de la resta de llengües espanyoles diferents que el castellà pel greuge històric per manca de reconeixement oficial de l'Estat durant tants anys.
	Fins ara no hi ha hagut voluntat de desenvolupar plenament l'article 3.2 que diu que les altres llengües espanyoles seran oficials en les respectives comunitats autònomes. El PP n'ha feta, a més a més, una interpretació restrictiva, encara que aquesta manca de reconeixement oficial d'estat per a la resta de llengües mitjanes no té precedents a la Unió Europea. Així tampoc no ha reconegut aquestes llengües com a oficials en algunes comunitats autònomes que ha governat (com és cas del català a l'Aragó).
	En el document de Granada del 2013 fa algunes consideracions. Parla de reforçar el poder autonòmic de les comunitats que tenen llengua pròpia (que a la pràctica són totes però no ho considera atès que parla que només algunes comunitats tenen llengua pròpia, com si considerés les de parla castellana no de

	llengua pròpia castellana) per ordenar i promoure la llengua. Parla de l'assumpció plena per part de les institucions de l'Estat d'aquest signe de riquesa cultural i social però no concreta com s'actua davant l'oficialitat restringida que es conserva de la constitució anterior. El PSOE tampoc no ha volgut reconèixer el català com a oficial a l'Aragó.
	<p>Defensa que a les comunitats autònomes on hi ha més d'una llengua oficial, «els ciutadans tinguin dret a que les Administracions públiques, tant la General de l'Estat com les autonòmiques i les locals, i els organismes que depenen d'elles, protegeixin en tot moment la llibertat efectiva d'escollir la llengua oficial que prefereixin i que actuïn contra qualsevol acció que, a la pràctica, restringeixi aquesta llibertat. C's defensa que les relacions dels ciutadans amb l'administració estiguin presidides pel bilingüisme, la cooficialitat efectiva i la llibertat lingüística dels ciutadans: és a dir, les administracions hauran d'atendre als ciutadans en la llengua que ells hagin escollit i reconèixer la llibertat d'ús en les relacions privades» (sic-correspon a la versió en català de Ciutadans). Aquest dret, doncs, només afecta el territori autònic, però aparentment sí que obligaria, per exemple, que un guàrdia civil, un policia de l'Estat, un funcionari d'ADIF o un jutge que actua a Catalunya estigués obligat a parlar en català a qualsevol ciutadà que ho demanés. Reconeix que «les llengües oficials diferents al castellà han de gaudir d'una protecció especial per part dels poders públics, protecció que no ha d'impedir, en cap cas, la lliure opció lingüística dels ciutadans». Fa diverses consideracions per a les comunitats autònomes amb dues llengües oficials però no especifica res per al cas de Catalunya que en té tres: «Els centres d'ensenyament, públics o subvencionats amb fons públics, tindran com a llengua vehicular les dues llengües oficials i, els mitjans de comunicació públics també hauran d'utilitzar totes dues llengües».</p>
	<p>Al punt 139 del programa (<i>Dret a una educació vehiculada en les llengües cooficials</i>) reconeix que el català pugui ser vehicular a les comunitats autònomes on és oficial com ho és ja ara però que «és necessària la normalització lingüística a través del respecte a les decisions culturals i pedagògiques que han adoptat les diferents comunitats autònomes i a la Carta europea de les llengües regionals i minoritàries». També parla que cal garantir que les llengües «cooficials» (sic) es puguin aprendre a qualsevol territori de l'Estat «a través de centres específics i de la promoció d'intercanvis escolars entre comunitats autònomes» i que «es fomentarà la identitat cultural mitjançant el coneixement de l'entorn i la interculturalitat, com un currículum adaptat a la llengua i cultura de cada territori de l'estat espanyol». Al 220 també preveu un «Pla operatiu de foment de la diversitat cultural».</p>
	<p>Remet la regulació dels efectes de la cooficialitat a cada Comunitat Autònoma, a la legislació pròpia (Espanya, bo i essent un estat federal, el document a vegades parla de comunitats autònomes o d'unitats federades). No aclareix els usos institucionals d'allò que afecta a l'Estat més enllà del senat o d'usos simbòlics tot i que es pot despendre del reconeixement de 4 llengües oficials i deixa a les comunitats autònomes la potestat de regular les diverses llengües oficials en llurs territoris. Reconeix els drets lingüístics entre els drets fonamentals. Fixa el principi pel qual la pluralitat lingüística sigui entesa específicament com un valor en consideració al sistema educatiu i als mitjans de comunicació públics. Reconeix l'opció per la utilització de les altres llengües oficials com a llengua vehicular de l'ensenyament en territoris castellanoparlants.</p>

Què és el Model esperable d'acord als principis democràtics a semblança dels països avançats?

El redactat en cada cas del *model esperable* s'ha elaborat bo i aplicant per a Espanya els models de les democràcies occidentals amb més d'una llengua pròpia mitjana. L'extrapolació correspondria a grans trets a l'aplicació a l'estat espanyol de la resta de models d'estats plurilingües europeus amb llengües mitjanes semblants com a mínim al català en parlants absoluts o percentatges dins l'Estat (casos com Bèlgica, Suïssa o Finlàndia).

Tria de les forces polítiques

La selecció de les forces polítiques analitzades s'ha fet a partir de les candidatures amb més intenció de vot (concretament amb més d'un 4%) segons les mitjanes de les enquestes a 12 de novembre del 2015 (vegeu <http://www.ara.cat/elecciones20d/dades/enquestes>).

Documents base per a l'elaboració dels quadres

Més enllà de les propostes de programa, visibles al web o en les intencions manifestades, s'ha consultat especialment els següents document per cada candidatura:

PP: No hi ha una proposta de reforma constitucional i no ha presentat tampoc, ara com ara, una intenció de reforma.

PSOE: *Hacia una estructura federal del estado*, proposta de reforma constitucional segons l'anomenat document de Granada del 6 de juliol del 2013, <http://web.psoe.es/source-media/000000571000/000000571056.pdf>, i *Propuesta socialista de reforma constitucional: por un nuevo pacto de convivencia*, de la tardor del 2015, <http://www.psoe.es/media-content/2015/10/Propuesta-reforma-constitucional.pdf>

Ciudadanos/Ciutadans/Herritarrak/Cidadáns: *Propuestas de regeneración democrática e institucional*, de la tardor del 2015, https://www.ciudadanos-cs.org/var/public/sections/page-nuestras.ideas.reformas-democraticas-institucionales/reformas-democraticas-institucionales.pdf?v=129_0, i pàgina web *Cultura i llengües d'Espanya* <https://www.ciudadanos-cs.org/nuestras-ideas/cultura-y-lenguas?lg=ca>

Podemos: *Queremos, sabemos, podemos. Un programa para cambiar nuestro país*, de la tardor del 2015; especialment els punts 139, 185, 220, 306, 332 i 334 sobre aspectes lingüístics http://unpaiscontigo.es/wp-content/uploads/2015/11/Programa-generales-definitivo-2015_11_23.pdf.

Izquierda Unida: *Conferencia sobre modelo de estado*, de l'1 de febrer del 2014, http://www.izquierda-unida.es/sites/default/files/doc/Documento_Ponencia_Conferencia_Modelo_Estado_1.pdf, i *El modelo de estado, un reto y una oportunidad*, del 2 de novembre del 2015, http://www.izquierda-unida.es/sites/default/files/doc/Modelo_Estado_Reto_Oportunidad.pdf.

Títol: El català en els models lingüístics de les propostes de reforma constitucional de les principals forces polítiques espanyoles (eleccions espanyoles, tardor 2015)

Elaborat: Plataforma per la Llengua. BGR.

Barcelona. 2015

© Plataforma per la Llengua

Plataforma per la Llengua

Via Laietana, 48 A, principal 2a

08003 Barcelona

Tel. 93 321 18 03

www.plataforma-llengua.cat